

*Маст. Данијела Глушац, истраживачица сарадница
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 368: 342.726-057.187
DOI: 10.46793/XIXMajsko.183G*

ПОВЕЋАЊЕ СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ ПОТРОШАЧА УСЛУГА ОСИГУРАЊА ПРЕМА ДИРЕКТИВИ О ДИСТРИБУЦИЈИ ОСИГУРАЊА*

Резиме

Заштита потрошача услуга осигурања је циљ регулаторних и надзорних правила Европске уније. Директива о дистрибуцији осигурања (у даљем тексту ДДО) представља последњи регулаторни корак који има за циљ стварање ефикасног јединственог тржишта осигурања. Ауторка се бавила истраживањем оних кључних решења Директиве о дистрибуцији осигурања која су донета у циљу повећање степена заштите потрошача услуга осигурања. Предмет истраживања састоји се и у одговору на спорна питања у вези са одредбама Директиве о дистрибуцији осигурања, да се на тај начин осветле значајни сегменти заштите потрошача услуга осигурања. У даљем тексту, имајући у виду комплексност теме, а ограниченост обима рада, биће учињен осврт на главне квалитативне и садржинске промене у овој материји.

Кључне речи: *дистрибуција осигурања, заштита потрошача, непоштена продаја, сукоб интереса, саветовање.*

1. Увод

Заштита потрошача је дизајнирана да заштити права појединца у потрази за обзирним и достојанственим поступањем. Права потрошача су део низа социјалних права која појединац има право да захтева у савременом друштву.¹

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2023. годину који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

¹ United Nations Conference On Trade And Development, *Manual on consumer protection*, United Nations Publication, 2016, p. 2.

Заштита слабије стране уговора о осигурању оправдана је због информационе асиметрије на штету саговорача осигураваача и економски слабијег положаја.²

Јединствена дефиниција појма потрошача не постоји зато што се различити национални прописи и директиве Европске уније користе различите дефиниције потрошача. Појам осигураника потрошача као физичке особе која због својих личних карактеристика, величине и ризика које осигурава захтева посебну заштиту државе веома је широк и преузет је из појма потрошача како је одређен у трима генерацијама директива животног и неживотног осигурања.³

Разлози за заштиту потрошача осигурања су: уговорена неравнотежа, потрошач услуга осигурања је углавном економски слабија страна, нетранспарентност општих и посебних услова осигурања и специфичност и сложеност уговора о осигурању.⁴ Код дистрибуције производа⁵ осигурања, осигуранике тих производа треба третирати и као потрошаче, не само због заштите, већ и због саме садржине производа осигурања.⁶ Својство потрошача услуга осигурања омогућава лицу које закључује уговор о осигурању да има посебан третман у смислу постојања посебних обавеза осигураваача према њему.⁷ Измењени регулаторни оквир у Европској унији се односи на све форме дистрибуције осигурања, укључујући и осигуравааче који директно продају осигурање.⁸ Циљ доношења одредби је да се спречи нарушавање уговорне равнотеже на штету потрошача.

2. Директива о дистрибуцији осигурања

Директива 2002/92/EУ која регулише рад посредника у делатности осигурања измењена је Директивом о дистрибуцији осигурања 2016/97/EУ (*The Insurance Distribution Directive 2016/97/EU*), у даљем тексту: ДДО, која се

² Петровић Томић, Н., *Заштита потрошача услуга осигурања: анализа и предлог унапређења регулаторног оквира*, Београд, 2015, стр. 136.

³ Кеглевић, А., *Уговорно право осигурања*, Загреб, 2016, стр. 17.

⁴ Тошић, И., Новаковић, О., *Заштита потрошача услуга осигурања- анализа законодавног оквира Републике Србије*, Зборник радова: Проузроковање штете, накнада штете и осигурање, Београд, 2022, стр. 510-511.

⁵ У теорији се овај термин сматра неадекватним, јер осигурање није производ већ услуга,

⁶ Макиела, М., Чоловић, В., *Дистрибуција производа осигурања са инвестиционим карактером и обавезе посредника (са посебним освртом на одредбе Директиве 2016/97 о дистрибуцији осигурања)*, Зборник радова: Проузроковање штете, накнада штете и осигурање, Мионица, 2021, стр. 389.

⁷ Петровић Томић, Н., *Заштита потрошача ...*, стр. 112.

⁸ Петровић-Томић, Н., *Директива о дистрибуцији осигурања и персонализовано саветовање потрошача: са освртом на концепт процене адекватности*, Зборник радова: Усклађивање пословног права Србије са правом Европске уније, Београд, 2018, стр. 413.

примењује од фебруара 2018. године.⁹ Ова директива ставила је тежиште на дистрибуцију, а не на посреднике у осигурању. Прва директива о посредовању није постигла главни циљ: хетерогеност националних система, посебно у вези са заштитом потрошача (информисање, саветовање, управљање производом, транспарентност накнада које се плаћају посредницима у осигурању) и у пракси је стварале велике препреке јединственом тржишту.¹⁰ ДДО ствара минимални правни оквир, дозвољавајући да државе чланице предвиде и строжије услове у циљу веће заштите потрошача.¹¹ Потрошачи би морали имати једнак степен заштите, без обзира на разлике међу дистрибуцијским каналима. Како би се обезбедио једнак степен заштите и како би потрошач могао имати користи од упоредивих норми, посебно у погледу објављивања информација, нужно је да услови буду једнаки за све дистрибутере.¹² На овај начин је решен проблем неједнаке заштите приликом куповине услуга осигурања. Може се одредити најмање неколико циљева ДДО:

- потрошачи мора да имају исти ниво заштите, упркос разликама између канала дистрибуције;

- заштита потрошача захтева проширење обима правних механизма гарантовање такве заштите приликом продаје производа осигурања;

- треба подићи ниво заштите потрошача у односу на Директиву 2002/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. децембра 2002. године посредовање у осигурању, како би се смањила потреба за различитим националним мерама;

⁹ Државе Европске уније су у своје законодавство имплементирале одредбе Директиве 2002/92 о посредовању у осигурању односно Директиву о дистрибуцији осигурања. Убрзо је уочено да Директива 2002/92 не решава све проблеме посредовања у осигурању и реосигурању. Она није у целости омогућила реализацију слободе пружања услуга, те није одговорила новим производима осигурања везаним уз инвестицијске производе. Након прихватања потребе да се везано уз те производе допусти посредовање посредника у осигурању и реосигурању, те да се максимално заштите интереси потрошача, посебно физичких особа којима ти производи често нису разумљиви, донесена је Директива 2016/97 о дистрибуцији осигурања. Више у: Глушац Д., *Регулисање послова посредовања у осигурању*, Зборник радова: XXI век - век услуга и Услужног права, књ. 12, Крагујевац, 2021, стр. 42.

¹⁰ Ћурковић, М., *Директива (ЕУ) 2016/97 од 20. септембра 2016. о дистрибуцији осигурања*, Зборник радова: Актуалности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, Мостар, бр. 14/2016, стр. 55.

¹¹ Радовић, З., *Нова директива о дистрибуцији осигурања*, Токови осигурања, бр. 3/2017, стр. 188.

¹² Преамбула, бр. 6 ДДО.

- да обезбеди доследну хармонизацију и адекватну заштиту потрошача широм ЕУ.¹³

Основна одлика новог приступа у регулисању правила тржишног понашања је вишеслојност. Ранији режим правила пословног понашања преваходно је био усмерен на обавезе у моменту продаје или непосредно пре момента продаје (предуговорно информисање), док ДДО доноси свеобухватни систем правила тржишног пословања од фазе креирања новог производа, потом правила везаних за дистрибуцију па до праћења и преиспитивања нових производа (надзор и управљање производима).¹⁴

3. Кључни аспекти заштите потрошача према Директиви о дистрибуцији осигурања

На реформски значај ДДО у погледу заштите потрошача осигурања упућује низ одредби. Новоустановљеним правилима којима се регулише обавезе дистрибутера приликом продаје осигурања, ДДО потрошачима обезбеђује заштиту интереса коју им није обезбедио ниједан правни систем држава чланица. У наставку рада издвојили смо неколико одредби којима се постиже споменута заштита потрошача осигурања.

3.1. Сузбијање непоштене продаје производа осигурања

Један од проблема који се жели решити ДДО је непоштена продаја¹⁵. Под њом се сматра пракса продаје која се базира на чињеници да се приликом куповине финансијских производа купац ослања на знање и савет професионалца који пружа финансијске услуге. До непоштене продаје долази и када се уговорач осигурања не информиса адекватно о свим аспектима уговора о осигурању.¹⁶ ДДО уводи иновативни ниво заштите у чл. 17 ст. 1: Државе чланице осигуравају да приликом извршавања активности дистрибуције осигурања дистрибутери осигурања увек делују поштено,

¹³ Ziemak, M., Marszelewski, M., *Selected remarks on policyholders' protection in the draft of Polish act on insurance distribution*, Journal of Insurance, Financial Markets and Consumer Protection, no. 3/2017, p. 102.

¹⁴ Филиповић, Н., *Надзор над правилима тржишног понашања*, Зборник радова: Модерни аспекти законског и регулаторног концепта осигурања, Шабац, 2020, стр. 263.

¹⁵ Пример је осигурање живота лица које нема блиских сродника, потом ситуације када су полисе осигурања кредита продаване како предузетницима, тако и лицима која имају хроничне здравствене проблеме. Филиповић, Н., *Начела пословања према Директиви о дистрибуцији осигурања*, Зборник радова: Право и пракса осигурања – изазови, нове технологије и корпоративно управљање, Београд, 2018, стр. 235.

¹⁶ Филиповић, Н., *Начела пословања ...*, стр. 233.

праведно и професионално у складу с најбољим интересима својих потрошача. Ова одредба је начелног значаја и представља увођење својеврсне фидуцијарне дужности на страни дистрибутера осигурања. Начело најбољег интереса постаје руководећи принцип у поступању дистрибутера осигурања чиме ће се руководити надзорно тело приликом оцене да ли се неки дистрибутер служи непоштеном праксом према потрошачима.¹⁷ Иако постоје различити модалитети непоштене продаје осигурања, сматра се да се сви појавни облици могу сврстати у један од два облика: намерна и непажљива продаја неодговарајућих производа (не поклапа се са оним што је потрошач желео да прибави) осигурања.¹⁸

Дужност поштеног поступања представља увођење обавезе дистрибутера да своје пословање прилагоди не само закону, већ и моралним постулатима и која представља ефикасан метод борбе против продаје неодговарајућих производа осигурања.¹⁹ Простор за примену ове регулаторне функције начела из чл. 17 ст. 1 ДДО је попуњавању правних празнина тј. за креирање недостајућих правних норми (формулисање обавеза за дистрибутера према потрошачу којима се доприноси потпуном или правилном испуњењу главних обавеза које има дистрибутер према потрошачу из уговора које је са њим закључио ради дистрибуције осигурања када оне нису уређене у изворима права којима се регулишу уговорни односи дистрибутера и клијента или су оне потпуно нерегулисане).²⁰ Увођење принципа најбољег интереса потрошача ће сигурно бити веома корисно надзорном телу током испитивања да ли дистрибутер осигурања прибегава непоштеној пракси.²¹ Постојање оваквог принципа за чије кршење надзорни орган може изрицати новчане санкције је релативно нова појава у праву осигурања.²²

3.2. Саветовање потрошача

Уместо дугогодишњег назива „Директива о посредовању“ користи се „Директива о дистрибуцији осигурања. Под „дистрибуцијом осигурања“ се подразумева делатност предлагања уговора о осигурању, саветовање о њима или обављања других припремних радњи за склапање уговора о

¹⁷ Петровић-Томић, Н., *Право осигурања-систем*, књ. I, 2019, стр. 251.

¹⁸ Петровић-Томић, Н., *Начело поступања дистрибутера осигурања у најбољем интересу потрошача услуга осигурања – фидуцијарна дужност дистрибутера, Право и привреда*, бр. 7–9/2019, стр. 507.

¹⁹ Исто, стр. 507-508.

²⁰ Широки простор за примену овог начела у нашем праву је на посреднички уговор, који је као неименовани уговор оставио велики празан простор за формулисање применом разматраног принципа. Славнић, Ј., *Директива ЕУ о дистрибуцији осигурања*, Правни живот, бр. 11/2018, стр. 131.

²¹ Петровић-Томић, Н., *Директива о дистрибуцији ...*, стр. 417.

²² Филиповић, Н., *Начела пословања ...*, 245.

осигурању, или склапања таквих уговора, или пружања помоћи при управљању таквим уговорима и њихову извршавању, посебно у случају решавања одштетног захтева, укључујући пружање информација о једном или више уговора о осигурању у складу с критеријима које одабирају потрошачи путем интернет странице или неког другог медија и састављање ранг-листе производа осигурања, укључујући и поређење цена и производа или попуст на цену уговора о осигурању, ако потрошач може директно или индиректно склопити уговор о осигурању на интернет страници или другом медију.²³ Из дефиниције закључујемо важност саветовања у дистрибуцији осигурања. Према чл. 20 ст. 1 ДДО: пре склапања уговора о осигурању, дистрибутер осигурања појашњава, на темељу информација које је добио од потрошача, захтеве и потребе потрошача и потрошачу даје објективне информације о производу осигурања у разумљивом облику како би се том потрошачу омогућило да донесе информисану одлуку. Опште начело за поступање дистрибутера осигурања у обављању послова дистрибуције осигурања из чл. 17 ст. 1 ДДО је конкретизовано на бројним подручјима кроз установљење одређених обавеза за дистрибутере чиме су унапред отклоњена могућа понашања осигураваача и других дистрибутера осигурања у извршавању обавеза предвиђених ДДО која би била супротна том начелу као нпр детаљним регулисањем дужности саветовања.²⁴ Сваки понуђени уговор мора бити усклађен с потрошачевим захтевима и потребама. Ако се пре склапања било којег одређеног уговора дају савети, дистрибутер осигурања потрошачу даје персонализовану препоруку у којој објашњава зашто би одређени производ најбоље испунио потрошачеве захтеве и потребе. Овом одредбом је у право осигурања уведена тзв. процена адекватности.²⁵ Пракса је показала да што је производ сложенији, теже је клијентима да анализирају понуду, те да одаберу производе за њихове потребе, стога је израженија њихова потреба да се поуздају у савет дистрибутера.²⁶

ДДО установљава „тест захтева и потреба потрошача и адекватног саветовања и зато сваки дистрибутер пре закључења уговора о осигурању треба да испита потребе и захтеве потрошача. Под тестом се „захтева и потреба“ се подразумева упознавање са личном ситуацијом уговарача

²³ Чл. 2 ст. 1 тач 1 ДДО.

²⁴ Славнић, Ј., *Обавеза дистрибутера осигурања да у обављању послова поступа поштено, коректно и професионално*, Европска ревија за право осигурања, бр. 2/2018, стр. 22.

²⁵ Петровић-Томић, Н., *Директива о дистрибуцији ...*, стр. 419.

²⁶ Lima Rego, M., *Product oversight and customer demands and needs: contract law implications*, Зборник радова: Право и пракса осигурања – изазови, нове технологије и корпоративно управљање, Београд, 2018, стр. 221.

осигурања.²⁷ Уведена је дужност дистрибутера да потрошачу пружи персонализовану препоруку²⁸ (савет) и објашњење због чега неки производ одговара његовим потребама и захтевима и тако се повећава се степен транспарентност, што ће сигурно имати утицај на смањење спорова због неизвршења дужности саветовања.²⁹

3.3. Сукоб интереса

Према чл. 17 ст. 3: Државе чланице осигуравају да дистрибутери осигурања не примају ни не дају накнаде нити оцењују учинак својих запослених на начин који није у складу с њиховом дужности да поступају у најбољем интересу својих потрошача. Дистрибутер осигурања поготово неће правити нагодбе у вези с накнадама, продајним циљевима или нечим другим које би могле њега или њихове запослене подстаћи да препоруче потрошачу одређени производ осигурања ако би дистрибутер осигурања могао понудити други производ осигурања који би боље одговарао потрошачевим потребама. Иако је обавеза управљања сукобом интереса³⁰ изричито прописана само за оне дистрибутере који пружају услуге у вези за инвестиционим полисама осигурања³¹, из општег начела пословања (дужности поступања дистрибутера у складу са најбољим интересом потрошача) може произаћи обавеза за све дистрибутере да усвоје интерне акте о политици накнада и сукобу интереса, као и да запослене едукују да препознају ситуације у којима се могу наћи у сукобу интереса. Закључује се да су ове обавезе у вези са интерним тј. корпоративним управљања.³²

²⁷ Петровић-Томић, Н., *Директива о дистрибуцији ...*, стр. 422.

²⁸ Персонализовано саветовање је проширено и на осигуравача, јер до куповине непотребних производа осигурања сразмерно чешће долази ако потрошач није ангажовао посредника или заступника у осигурања. Петровић-Томић, Н., *Начело поступања ...*, стр. 510.

²⁹ *Исто*, стр. 428.

³⁰ У чл. 19 ДДО нормиране су обавеза под насловом „Сукоб интереса и транспарентност“, али у овом раду смо посветили пажњу само одредби из чл. 17 ст. 3 која на индиректан начин спречава сукоб интереса.

³¹ Чл. 28 ДДО: Државе чланице осигуравају да посредници у осигурању и друштва за осигурање током спровођења свих послова дистрибуције осигурања предузму све одговарајуће кораке за утврђивање постојања сукоба интереса између њих, укључујући њихове управитеље и запосленике, или сваку особу директно или индиректно повезану с њима преко контроле и њихових потрошача или између два потрошача.

³² Филиповић, Н., *Заштита потрошача у Директиви о дистрибуцији осигурања – Проблеми и регулаторни одговор*, Зборник радова: Правни и економски изазови у осигурању у динамичном окружењу, Аранађеловац, 2023, стр. 293.

4. Закључак

Пре свега је важно напоменути да на нивоу ЕУ једнообразна правила данас не постоје. Временом ће се показати способност европских и националних законодаваца да креирају норме, која омогућавају бољу правну заштиту потрошача услуга осигурања уз решавање бројних правних недоумица. Законодавци имају на располагању различите алате за решавање ових питања и стварање законског и регулаторног окружења које промовише исти ниво заштите потрошача на јединственом тржишту осигурања ЕУ. Недовољна заштита потрошача осигурања је у пракси довела до непоштене продаје производа осигурања, створивши неповерење потрошача у делатност осигурања. ДДО у циљу решавања овог проблема уводи низ нових и револуционарних правила. Основна разлика између начело поштеног, праведног и пословног пословања из ДДО и начела савесности и поштења³³ из Закона о облигационим односима (у даљем тексту ЗОО)³⁴ је у санкцији. Повреда начела савесности и поштења има за последицу или накнаду штете или враћање премија (грађанскоправне санкције), а кршење начела поштеног, праведног и професионалног понашања повлачи за собом административне санкције од стране надзорног органа. За разлику од начела савесности и поштења овај принцип се односи на све фазе закључења уговора од предуговорне фазе до решавања одштетног захтева.³⁵ Ratio увођења дужности саветовања је уједначавање заштите потрошача у предуговорној фази. Овим је омогућено да потрошач – кроз персонализовану информацију коју му даје посредник или осигуравач – добије осигуравачев производ који у потпуности одговара његовим потребама. Одређивања накнаде за рад дистрибутера има за циљ да уговор о осигурању одговара најбољем интересу потрошача.

Предметним регулисањем обезбеђен је највиши ниво заштите потрошача. ДДО установљава минимална правила у коме се државе чланице којима могу уредити област дистрибуције осигурања. Ова Директива утицала је да се појаве различита схватања о доношењу посебног закон о дистрибуцији осигурања у нашем праву као у већем броју европских држава.

³³ Чл. 12 ЗОО: У заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране су дужне да се придржавају начела савесности и поштења.

³⁴ Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, Сл. лист СРЈ, бр. 31/93, Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 - Уставна повеља и Сл. гласник РС, бр. 18/2020.

³⁵ Видети и: Филиповић, Н., *Начела пословања према Директиви о дистрибуцији осигурања*, Зборник радова: Право и пракса осигурања – изазови, нове технологије и корпоративно управљање, Београд, 2018, стр. 238.

*Danijela Glušac, Research Associate
Faculty of Law in Kragujevac, University of Kragujevac*

INCREASING THE DEGREE OF PROTECTION FOR CONSUMERS OF INSURANCE SERVICES ACCORDING TO THE INSURANCE DISTRIBUTION DIRECTIVE

Summary

The protection of consumers of insurance services is the goal of the regulatory and supervisory rules of the European Union. The Insurance Distribution Directive (hereinafter IDD) represents the last regulatory step aimed at creating an efficient single insurance market. The author researched those key solutions of the Insurance Distribution Directive, which were adopted in order to increase the level of protection of consumers of insurance services. The subject of the research consists in the answer to disputed questions related to the provisions of the Directive 2016/97 on insurance distribution (IDD), in order to put a light on significant segments of consumer protection of insurance services. In the following text, having in mind the complexity of the topic and the limited scope of the work, a review will be made of the main qualitative and substantive changes in this matter.

Key words: *insurance distribution, consumer protection, unfair sales, conflict of interest, counseling.*

Литература

- Глушац, Д., *Регулисање послова посредовања у осигурању*, Зборник радова: XXI век - век услуга и Услужног права, књ. 12, Крагујевац, 2021.
- Ziemak, M., Marszelewski, M., *Selected remarks on policyholders' protection in the draft of Polish act on insurance distribution*, Journal of Insurance, Financial Markets and Consumer Protection, no. 3/2017.
- Кеглевић, А., *Уговорно право осигурања*, Загреб, 2016.
- Lima Rego, M., *Product oversight and customer demands and needs: contract law implications*, Зборник радова: *Право и пракса осигурања – изазови, нове технологије и корпоративно управљање*, Београд, 2018.
- Макиела, М., Чоловић, В., *Дистрибуција производа осигурања са инвестиционим карактером и обавезе посредника (са посебним освртом на одредбе Директиве*

- 2016/97 о дистрибуцији осигурања), Зборник радова: Проузроковање штете, накнада штете и осигурање, Мионица, 2021.
- Петровић-Томић, Н., *Заштита потрошача услуга осигурања: анализа и предлог унапређења регулаторног оквира*, Београд, 2015.
- Петровић-Томић, Н., *Директива о дистрибуцији осигурања и персонализовано саветовање потрошача: са освртом на концепт процене адекватности*, Зборник радова: Усклађивање пословног права Србије са правом Европске уније, Београд, 2018.
- Петровић-Томић, Н., *Право осигурања-систем*, књ. I, Београд, 2019.
- Петровић-Томић, Н., *Начело поступања дистрибутера осигурања у најбољем интересу потрошача услуга осигурања – фидуцијарна дужност дистрибутера*, Право и привреда, бр. 7–9/2019.
- Радовић, З., *Нова директива о дистрибуцији осигурања*, Токови осигурања, бр. 3/2017.
- Славнић, Ј., *Директива ЕУ о дистрибуцији осигурања*, Правни живот, бр. 11/2018.
- Славнић, Ј., *Обавеза дистрибутера осигурања да у обављању послова поступа поштено, коректно и професионално*, Европска ревија за право осигурања, бр. 2/2018.
- Тошић, И., Новаковић, О., *Заштита потрошача услуга осигурања- анализа законодавног оквира Републике Србије*, Зборник радова: Проузроковање штете, накнада штете и осигурање, Београд, 2022.
- United Nations Conference On Trade And Development, *Manual on consumer protection*, United Nations Publication, 2016.
- Филиповић, Н., *Начела пословања према Директиви о дистрибуцији осигурања*, Зборник радова: Право и пракса осигурања – изазови, нове технологије и корпоративно управљање, Београд, 2018.
- Филиповић, Н., *Надзор над правилима тржишног понашања*, Зборник радова XXI Саветовање Модерни аспекти законског и регулаторног концепта осигурања, Шабац, 2020.
- Филиповић, Н., *Заштита потрошача у Директиви о дистрибуцији осигурања – Проблеми и регулаторни одговор*, Зборник радова: Правни и економски изазови у осигурању у динамичном окружењу, Аранађеловац, 2023.
- Ћурковић, М., *Директива (ЕУ) 2016/97 од 20. септембра 2016. о дистрибуцији осигурања*, Зборник радова: Актуалности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, Мостар, бр. 14/2016.

Прописи

- Директива о дистрибуцији осигурања (Directive (EU) 2016/97 of the European Parliament and of the Council of 20 January 2016 on insurance distribution (recast)Text with EEA relevance, OJ L 26).
- Закон о облигационим односима (Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, Сл. лист СРЈ, бр. 31/93, Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 - Уставна повеља и Сл. гласник РС, бр. 18/2020).